

Етапи вивчення художнього твору в школі

**...труднощі не в питанні, ЩО
треба зробити,
а ЯК зробити. А це питання
педагогічної техніки.**

А.С. Макаренко

План

- 1. Підготовка до сприйняття – перший етап вивчення художнього твору.
- 2. Етап сприйняття (читання) твору та його первісного осмислення.
- 3. Етап підготовки до аналізу художнього твору.
- 4. Аналіз (елементи аналізу) як етап вивчення художнього твору.
- 5. Підсумковий етап вивчення художнього твору.

Підготовка до сприйняття

- Мета цього етапу — створити необхідну атмосферу для входження у навчальну тему, зацікавити учнів, пробудити в них бажання прочитати певний твір.

Прийоми та види роботи:

- слово (або лекція) вчителя;
- мультимедійна презентація;
- спільна робота учнів та вчителя з картинами, ілюстраціями до творів тощо;
- прослуховування музичних творів;
- перегляд слайдів, уривків з кіно-, теле- й відеофільмів, які не ілюструють твір, а містять цікавий для учнів додатковий матеріал;
- екскурсії до музеїв, пам'ятників, пам'ятних місць тощо;
- виразне читання найцікавіших сторінок твору, які супроводжуються коментарем, чому саме ці сторінки були обрані для читання;
- це читання за принципом «Далі буде...», коли у класі лунають гостро сюжетні уривки, які перериваються у момент кульмінації;
- тощо

Етап читання художнього тексту

- **Мета цього етапу** – створити необхідні умови для того, щоб відбулася зустріч художнього твору і читача, щоб виникли чисельні мікро та макродіалоги.

Етап читання художнього тексту

**Художній
твір →
читач**

**Автор →
художній
твір →
перекладач
→ читач**

Етап підготовки до аналізу художнього твору

- **Мета цього етапу** - первісне осмислення прочитаного, виявлення перших вражень учнів та їхніх початкових оцінок художнього твору.
- **Завдання учителя:** з'ясувати, наскільки сприйнятий був твір учнями, сподобався чи ні, що вразило/схвилювало учнів, що залишилося поза їхньої уваги,
- за потреби провести необхідну
- словникову роботу, коментування фактів/подій/ фрагментів твору.

Основні прийоми та види діяльності:

- бесіда за прочитаним;
- словникова робота;
- коментоване читання;
- створення асоціативного ланцюжка та кущів;
- проведення літературної вікторини
- тощо

Алгоритм створення асоціативного ланцюжка на певну тему

Асоціативний ланцюжок – низка слів та словосполучень, що передають асоціації, які виникають на задану тему.

- **1.** Визначте центральне слово або фразу повідомлення.
- **2.** Запишіть якомога більше слів та висловів, що спадають на думку з обраної теми.

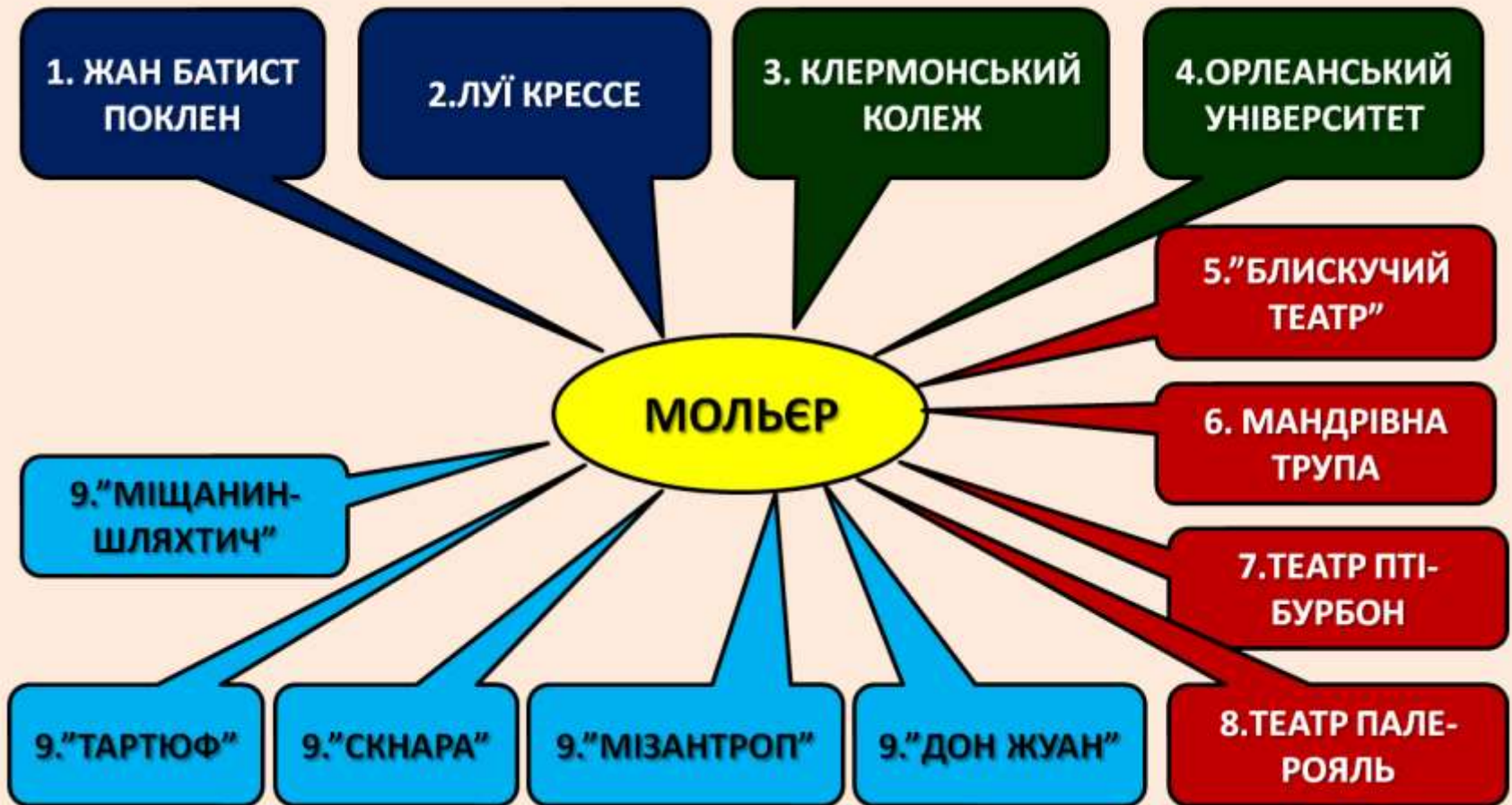
Г.К. Андерсен – дитинство, казкар, Оле-Лукойє, дикий лебідь данської землі, Снігова королева, майстер...

Алгоритм створення асоціативних кущів або кластерів

- **1.** Визначте центральне слово або фразу повідомлення.
- **2.** Запишіть якомога більше слів та висловів, що спадають на думку з обраної теми.
- **3.** Встановіть внутрішні зв'язки між записаними словами.
- **4.** Презентуйте створені асоціативні кущі чи кластери.

Кластери – графічні систематизатори, які показують декілька різних типів зв'язку між об'єктами і явищами

Лірика Бодлера

ЕТАП АНАЛІЗУ ХУДОЖНЬОГО ТВОРУ

- Мета аналізу художнього тексту
– дослідження читацьких очікувань від тексту.

Мета етапу аналізу художнього твору у школі – створення умов для інтерпретації художнього твору учнями.

- Виходячи з того, що природа художнього сприйняття літературного тексту носить **суб'єктивний характер**, аналіз твору в школі має враховувати „**читацьке право**” учнів на своє ставлення до прочитаного, а його найголовнішою метою є **“формування інтерпретаційної свідомості юного читача”**

- **Метою підсумкового етапу є робота над корекцією читацьких умінь та навичок школярів під час реінтерпретації (зміни інтерпретації) літературного тексту, у результаті чого створюється необхідна цілісність у сприйнятті творів мистецтва.**

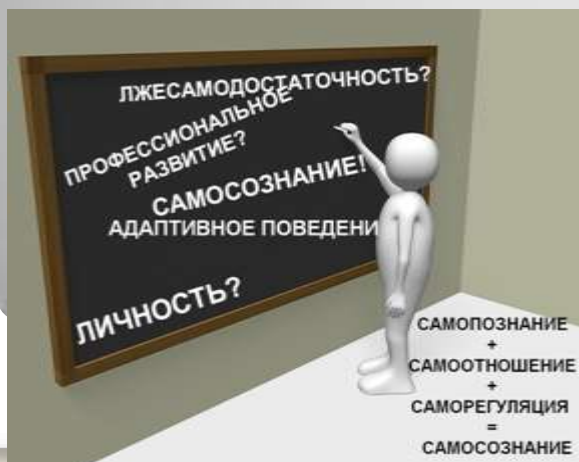
***Підсумковий етап
вивчення
художнього твору***

Головними завданнями на цьому етапі є:

- - перевірити рівень засвоєння учнями навчальної теми;
- - допомогти школярам побачити всю глибину прочитаного художнього твору;
- - сприяти зануренню у творчий процес постановки та вирішення різноманітних проблем твору, у тому числі ще й невирішених;
- - відкрити перспективи для майбутнього самотійного осмислення художнього твору та його оцінки.

Підсумковий етап вивчення художнього твору

- **індивідуальні** (робота з картками, співбесіда, творчі роботи різного характеру);
- **в малих групах** (мозкова атака, робота в проблемній групі);
- **для всього класу** (узагальнююча бесіда, семінар-залік, конференція, прес-клуб, диспут, літературні ігри і конкурси, тестування, літературний диктант, очна та заочна екскурсія, тематична атестація);
- **для всієї паралелі** (конференція, диспут, літературні ігри і конкурси, очна та заочна екскурсія).

Форми проведення підсумкового етапу

Алгоритм, як підготувати «синквейн» (сенкан)

«Синквейн» - французьке слово, що в перекладі означає «п'ять».

«Синквейн» - маленька творча робота, що складається з 5 рядків.

1 рядок - тема навчального матеріалу, висловлена одним словом, зазвичай *іменником*;

2 рядок - опис об'єкту, що розглядається, *низка прикметників*;

3 рядок - опис дії, що криється навчальному матеріалі, *низка дієслів*;

4 рядок - невеличка *фраза*, що висловлює ставлення автора до об'єкту дослідження;

5 рядок - це *одне слово*, яке на емоційно-образному чи філософсько-узагальненому рівні розкриває суть теми.

- **Синквейн на тему «Франц Кафка»**

1. Кафка
2. самотній, трагічний, абсурдний, вразливий
3. вражає, лякає, дивує, захоплює
4. «Кафка писав про мене і для мене»
(Ахматова)
5. Теній К.

7 Алгоритм , як підготувати даймонд

Даймонд – складається з **7 рядків**.

- **1 та 7 рядки** – два іменника, що мають протилежне значення.
- **1 рядок** – іменник, що є темою даймонда.
- **2 рядок** – два прикметника чи дієприкметника, що розкривають ознаки першого іменника.
- **3 рядок** – три дієслова чи дієприслівника, що розкривають ознаки першого іменника.
- **4 рядок** – складається з 4 слів, 2 з них - характеризують іменник з першого ряду, а два інших слова – характеризують іменник з останнього рядочка.
- **5 та 6 рядки** – є дзеркальним відображенням 2 та 3 рядків.
- **5 рядок** - два прикметника чи дієприкметника, що розкривають ознаки останнього іменника.
- **6 рядок** - три дієслова чи дієприслівника, що розкривають ознаки останнього іменника.
- **7 рядок** - іменник, що є контрастним, протилежним за значенням першому іменнику.

Даймонд на тему «Майстер і Маргарита»

- 1. Майстер
- 2. талановитий, вразливий.
- 3. Творить, кохає, страждає
- 4. Заслуговує спокою. Творить добро
- 5. сильний, справедливий.
- 6. Грає, викриває, вирішує
- 7. Воланд.

- **«Мозкова атака»** - це вид діалогу між учителем та учнями, між учнями та учнями, що активізує творчі здібності учасників бесіди під час колективних висувань **ідей** та послідуочим формулюванням **контрідей**.

МОЗКОВА АТАКА (мозковий штурм, брейнстормінг)

Алгоритм проведення «мозкової атаки» :

1. формування малих груп;
2. створення проблемної ситуації;
3. висування в малих групах різноманітних ідей;
4. систематизація ідей в групи;
5. критична обговорення висунутих ідей, розгляд можливих перешкод до реалізації висунутих ідей;
6. критична оцінка власних ідей в групах та висування контрідей;
7. формулювання висновків щодо вирішення даної проблемної ситуації.

- **Варіант правил прес-клубу:**

- **"У нас дозволяється:**

- сперечатися, не погоджуватися із загальноприйнятою точкою зору,
- висловлювати різні, можливо, зовсім дивні та оригінальні думки з проблеми, що обговорюються,
- визнавати можливість помилковості своїх поглядів і просити критично їх осмислити.

- **У нас забороняється:**

- висловлюватись образливо про будь-кого,
- під час обговорення питання переходити на особистість опонента,
- переривати співрозмовника,
- бути категоричним,
- висміювати думку опонента чи доводити її до абсурду,
- спрямовувати розмову в інший бік, коли немає аргументів,
- використовувати образливі перебільшення, а також слова: "усі, ніхто, завжди, ніколи, скрізь, ніде...".

ПРЕС-КЛУБ

*Ваша думка мені глибоко
ворожа, але за ваше право її
висловити я готовий
пожертвувати своїм життям.*

ВОЛЬТЕР